

Kunnskapsprøven for salgsbevilling: pensum og huskeliste

Tallene, reglene og paragrafene du oftest trenger på kunnskapsprøven for salgsbevilling, samlet på noen få sider. Nyeste versjon: www.kurs.ing/ressurser/kunnskapsproven-salgsbevilling-pensum-pdf

Styrer og stedfortreder for en salgsbevilling må ha bestått kunnskapsprøven for salgsbevilling (alkoholoven § 1-7c). Prøven er en elektronisk flervalgsprøve på 60 minutter (alkoholforskriften § 5-4). Guiden samler tallene og reglene du oftest trenger, tema for tema, med paragrafen ved siden av. Den erstatter ikke lovteksten.

1. Om prøven	2. Pensum tema for tema
3. Fellene flest går i	4. Huskeliste for prøvedagen
5. 10 øvingsspørsmål med fasit	6. Kilder og mer øving

1. Om prøven

Hva	Regel	Kilde
Tid	60 minutter	af. § 5-4
Gebyr	400 kr per forsøk	af. § 5-6
Pensum	Kunnskap om kap. 1, 3, 7, 8 og 9	af. § 5-4
Spørsmål og krav	30 spørsmål, minst 24 riktige*	Oslo kommune
Frist for kommunen	Prøve innen 2 måneder	af. § 5-3

Salgsprøven krever kunnskap om alkoholovens kapittel 1, 3, 7, 8 og 9, og kjennskap til kapittel 2, 4, 5, 6 og 10 (alkoholforskriften § 5-4). Forskriftene som er gitt med hjemmel i de samme kapitlene, hører også med.

*Forskriften sier ikke hvor mange spørsmål prøven har. Tallene 30 og 24 er hentet fra Oslo, Bergen og Tromsø kommune, som alle oppgir det samme.

Kunnskapsprøven for skjenkebevilling er en annen prøve med annet pensum. Bestill den som passer rollen din.

2. Pensum tema for tema

Hvert tema har tallene fra lovteksten med paragraf, og punktene fra «Kort oppsummert» i Kurs.ings kurs for kunnskapsprøven for salgsbevilling.

1. Begreper og salgsbevilling

TALLENE DU MÅ KUNNE

Regel	Tall	Kilde
Kommunal salgsbevilling	Bare gruppe 1 (høyst 4,7 %)	al. § 3-1
Gruppe 2 og 3	Bare Vinmonopolet	al. § 3-1
Bevillingsperiode	Inntil 4 år	al. § 1-6

KORT OPPSUMMERT FRA KURSET

- Alkoholoven skal begrense skader av alkohol, og som et ledd i dette begrense forbruket (§ 1-1).
- Alkoholholdig drikk er drikk med mer enn 2,5 % alkohol. Brennevin er fra og med 22 % (§ 1-3).
- Denaturert sprit og lignende som er uegnet å drikke, regnes ikke som alkoholholdig drikk.

- Salg er for drikking utenfor salgsstedet, skjenking er for drikking på stedet, og engrossalg er resten (§ 1-4).
- Salg, skjenking og tilvirkning krever bevilling (§ 1-4a).
- Gruppe 2 og 3 selges av Vinmonopolet. Gruppe 1 krever kommunal salgsbevilling (§ 3-1).
- Salgsbevilling gis av kommunen for inntil fire år, med slutt senest 30. september året etter at nytt kommunestyre tiltrer (alkoholloven § 1-6).
- Før vedtak skal kommunen innhente uttalelse fra sosialtjenesten og politiet (§ 1-7).
- Kommunen kan legge vekt på blant annet antall salgssteder, beliggenhet og målgruppe, og kan sette et tak på antall bevillinger (§ 1-7a).
- Saksbehandlingsfristen er fire måneder (§ 1-11).
- Bevillingsgebyret for gruppe 1 er 0,26 kr per liter, minst 2 130 kr per år (alkoholforskriften § 6-2).
- Ved overdragelse faller bevillingen bort, men ny eier kan drive videre i inntil tre måneder hvis han søker innen 30 dager (§ 1-10).
- Kommunens vedtak kan påklages til statsforvalteren (§ 1-16).
- Kiosker og bensinstasjoner kan ikke få salgsbevilling. Det er varesortimentet som avgjør (alkoholforskriften § 3-4).
- Avgiftsfritt flyplassalg krever tillatelse fra toll- og avgiftsetaten og gjelder bare reiser til og fra utlandet (alkoholloven § 3-1a).
- Salgsbevilling kan utvides til eget øl når tilvirkningen skjer på salgsstedet. Bevilling for én anledning kan ikke utvides slik (§ 3-1b og § 1-7f).
- Salg og skjenking i samme lokale krever at vilkårene i § 3-1c er oppfylt (§ 1-7g).
- Ølet skal stå slik at det ikke forveksles med alkoholfri og alkoholsvak drikk (alkoholforskriften § 3-3).
- Butikken skal påse at det ikke drikkes alkohol i salglokalet (§ 3-2).

2. Bevillingshaver, styrer og stedfortreder

KORT OPPSUMMERT FRA KURSET

- Bevillingen gis til den virksomheten drives for regning av (alkoholloven § 1-4b).
- Bevillingshaver og personer med vesentlig innflytelse må ha uklanderligandel, også etter skatte-, avgifts- og regnskapsregler (§ 1-7b).
- Forhold som er eldre enn 10 år, kan ikke tas med i vandelsvurderingen.
- Styrer og stedfortreder må være over 20 år, ha bestått kunnskapsprøven og ha uklanderligandel (§ 1-7c).
- Styrer må være ansatt eller arbeide der som eier, og ha styringsrett over salget.
- Når styrer slutter, må bevillingshaver straks søke om ny styrer.
- Bevillingshaver og styrer har ansvaret for opplæring og tilsyn med de ansatte (alkoholforskriften § 2-2).

3. Salgs- og utleveringstider

TALLENE DU MÅ KUNNE

Regel	Tall	Kilde
Normaltid hverdager	Kl. 08–18	al. § 3-7
Dag før søn- og helligdag	Kl. 08–15 (ikke dagen før Kristi himmelfartsdag)	al. § 3-7
Seneste mulige	Kl. 20 hverdager, kl. 18 dag før søn- og helligdag	al. § 3-7
Ikke salg	Søn- og helligdager, 1. og 17. mai	al. § 3-7

KORT OPPSUMMERT FRA KURSET

- Gruppe 1 kan selges og utleveres kl. 08.00–18.00, og kl. 08.00–15.00 dagen før søn- og helligdager (alkoholloven § 3-7).
- Kommunen kan utvide, men aldri etter kl. 20.00 på hverdager eller kl. 18.00 før søn- og helligdager.
- Dagen før Kristi himmelfartsdag følger hverdagsreglene.
- Søn- og helligdager, 1. mai og 17. mai er forbudsdager.
- Bestillinger må ha navn, adresse og alder (alkoholforskriften § 3-5).
- Alkohol kan ikke selges eller utleveres fra automat eller selvbetjent hentepunkt (§ 2-5).
- Salgstidene og aldersgrensene gjelder også ved hjemlevering og klikk-og-hent.

4. Alder, legitimasjon og påvirkede kunder

TALLENE DU MÅ KUNNE

Regel	Tall	Kilde
Kjøpe gruppe 1	18 år	al. § 1-5
Selge gruppe 1	18 år	al. § 1-5
Tvil om alder	Rett og plikt til å kreve legitimasjon	af. § 2-4
Åpenbart påvirket	Ikke salg	af. § 3-1
Langing	Forbudt å kjøpe for noen under aldersgrensen	al. § 8-8

KORT OPPSUMMERT FRA KURSET

- Kunden må ha fylt 18 år for alkoholsvak drikk og gruppe 1 og 2, og 20 år for gruppe 3 (alkoholloven § 1-5).
- Selgeren må ha fylt 18 år for gruppe 1 og 2 og 20 år for gruppe 3.
- Unntak: En person under 18 kan selge alkoholsvak drikk når en over 18 har daglig tilsyn. Læringer kan selge i reell opplæring etter læreplan (alkoholforskriften § 2-3).
- Ved tvil om alder har du rett og plikt til å kreve legitimasjon (§ 2-4).
- Fullmakt fra foreldre gjør aldri salg til mindreårige lovlig.
- Det er forbudt å kjøpe alkohol på vegne av mindreårige (alkoholloven § 8-8).
- Salg til en person under 18 år gir åtte prikker. For ung selger gir fire.
- Det er forbudt å selge eller utlevere alkoholholdig drikk til personer som er åpenbart påvirket av rusmidler (alkoholloven § 8-11).
- Vurder tegnene samlet. At kunden har drukket litt, er ikke nok. Påvirkningen må være åpenbar.
- Bevillingen skal utøves forsvarlig og etter vilkårene (§ 3-9). Brudd på kravet om forsvarlig drift kan gi åtte prikker.
- Salg skal skje slik at skadevirkningene begrenses (alkoholforskriften § 2-1).
- Det er forbudt å lage, lagre og kjøpe ulovlig brennevin, også til eget bruk (§§ 8-1, 8-2 og 8-2a).
- Brennevin over 60 % kan som hovedregel ikke selges (§ 8-13).

5. Rabatt, reklame og plassering

TALLENE DU MÅ KUNNE

Regel	Tall	Kilde
Rabatt	Forbudt med spesielle rabatttilbud	al. § 8-12
Utdeling	Forbudt i markedsføringsøyemed	al. § 8-6a
Reklame	Forbudt	al. § 9-2
Plassering	Ikke forveksling med alkoholfritt	af. § 3-3

KORT OPPSUMMERT FRA KURSET

- Innehavere av salgsbevilling kan ikke gi spesielle rabatttilbud på alkohol, heller ikke kvantumsrabatt (alkoholloven § 8-12).
- Det er forbudt å dele ut alkohol for å markedsføre og å bruke alkohol som premie utenfor privat sammenheng (§ 8-6a og § 8-6).
- Reklame for alkoholholdig drikk er forbudt, også for andre varer med samme merke (§ 9-2).
- Reklame er all massekommunikasjon som skal fremme salg, også sosiale medier, plakater og utstillinger (alkoholforskriften § 14-2).
- Tillatt: navn, adresse og åpningstider, og nøktern produktinfo nær varen eller i nettbutikken (§ 14-3 nr. 3, 10 og 12).
- Helsedirektoratet fører tilsyn og kan gi pålegg om retting, tvangsmulkt og overtredelsesgebyr (§§ 9-3, 9-4 og 10-5).
- Kommunen kan gi én prikk for brudd på reklameforbudet eller rabattforbudet.

6. Kontroll og prikker

TALLENE DU MÅ KUNNE

Regel	Tall	Kilde
Salg til under 18 år	8 prikker	af. § 10-3
Åpenbart påvirket, salgstider	4 prikker	af. § 10-3
Internkontroll	2 prikker	af. § 10-3
Plassering, drikking i salgslokalet, reklame	1 prikk	af. § 10-3
12 prikker på 2 år	Inndragning i 1 uke	af. § 10-2

KORT OPPSUMMERT FRA KURSET

- Kommunen kontrollerer salgsbevillingene, og hvert sted skal kontrolleres minst én gang i året (alkoholforskriften §§ 9-1 og 9-7).
- Kontrollen skal særlig omfatte salgstider, aldersgrenser og salg til åpenbart påvirkede (§ 9-4).
- Skriftlig rapport kommer innen én uke, og du kan uttale deg innen to uker (§ 9-6).
- Likeartede brudd ved samme kontroll teller som ett brudd (§ 10-2).
- 12 prikker i løpet av to år gir inndragning i én uke. Toårsperioden regnes fra tidspunktene for bruddene.
- Kommunen skal sende forhåndsvarsel før vedtak om prikker og før inndragning (§§ 10-5 og 10-6).
- Politiet kan stenge et sted som selger uten bevilling, og kan stenge i inntil to dager av hensyn til ro, orden og sikkerhet (alkoholoven § 1-8a).

3. Fellene flest går i

Mange spørsmål skiller mellom regler som ligner hverandre. Lær forskjellen, så slipper du å gjette.

Butikken kan bare selge gruppe 1

Kommunal salgsbevilling gjelder bare drikk med høyst 4,7 % alkohol. Sterkere drikk selges bare av Vinmonopolet (alkoholoven § 3-1).

Normaltid og seneste tid er ikke det samme

Normaltiden er kl. 08–18, og kl. 08–15 dagen før søn- og helligdager. Kommunen kan utvide, men aldri etter kl. 20 på hverdager og kl. 18 dagen før søn- og helligdager (alkoholoven § 3-7).

Dagen før Kristi himmelfartsdag

Den følger reglene for vanlige hverdager, ikke reglene for dagen før en helligdag (alkoholoven § 3-7).

1. mai og 17. mai

Det er ikke lov å selge alkohol på søn- og helligdager, 1. mai og 17. mai (alkoholoven § 3-7).

Rabattforbudet gjelder også mengderabatt

Du kan ikke gi spesielle rabatttilbud på alkohol, heller ikke kvantumsrabatt (alkoholoven § 8-12).

Foreldrefullmakt hjelper ikke

En skriftlig fullmakt fra foreldre gjør aldri salg til mindreårige lovlig. Aldersgrensen er 18 år for gruppe 1 (alkoholoven § 1-5).

Prikker for alder

Salg til en person under 18 år gir 8 prikker (alkoholforskriften § 10-3). 12 prikker på to år gir inndragning i én uke (alkoholforskriften § 10-2).

Likeartede brudd ved samme kontroll

Flere brudd av samme slag som blir oppdaget ved samme kontroll, teller som ett brudd (alkoholforskriften § 10-2).

4. Huskeliste for prøvedagen

- ☐ Kontroller at du har bestilt kunnskapsprøven for salgsbevilling og ikke prøven for skjenking. **Bergen** og **Rogaland brann og redning** minner om at det er to ulike prøver.
- ☐ Betal gebyret på 400 kr per forsøk (alkoholforskriften § 5-6). Hos **Rogaland brann og redning** må du betale innen 12 timer etter påmelding.
- ☐ Sjekk hvilken ordbok som er lov. **Oslo** tillater ordbok, **Bergen** norsk ordbok og **Tromsø** ordbok mellom norsk og et annet språk. Tolk er ikke tillatt hos noen av dem.
- ☐ Ta med gyldig legitimasjon med bilde. **Oslo kommune** godtar pass, førerkort, bankkort med bilde eller nasjonalt ID-kort, men ikke digital ID.
- ☐ Ta med kvittering for betalt prøve hvis kommunen ber om det. **Bergen** og **Tromsø** gjør det.
- ☐ Møt i god tid. **Oslo** ber deg komme tidligst 15 minutter før, **Hamar** minst 10 minutter før og **Rogaland brann og redning** minst fem minutter før.
- ☐ Avtal tilrettelegging på forhånd hvis du trenger det, og ta med legeerklæring hvis kommunen krever det.
- ☐ Påmeldingen er ofte bindende. I **Oslo** og hos **Rogaland brann og redning** får du bare pengene tilbake mot legeerklæring.
- ☐ Svar på alle spørsmålene. Les alle svaralternativene før du velger, og se etter ord som «alltid», «bare» og «senest».
- ☐ Du har 60 minutter. Med 30 spørsmål blir det to minutter per spørsmål.

Kommunale regler er hentet fra kommunenes egne sider og gjelder bare kommunen som er nevnt. Sjekk alltid siden til kommunen der du tar prøven.

5. 10 øvingsspørsmål

Svar før du ser på fasiten under. Spørsmålene er Kurs.ings egne, ikke kommunens.

1. Hva er den høyeste alkoholstyrken en dagligvarebutikk kan selge?

- A. 2,5 %
- B. 4,7 %
- C. 5,5 %

2. Hva er lovens absolutte seneste sluttid for salg på en ordinær hverdag?

- A. 18.00
- B. 20.00
- C. 21.00

3. Hva er aldersgrensen for å kjøpe øl i butikk?

- A. 16 år
- B. 18 år
- C. 20 år

4. Er det lov å selge alkohol til en som er ruset på narkotika?

- A. Ja, loven gjelder bare alkohol.
- B. Nei, forbudet gjelder påvirkning av alle rusmidler.
- C. Kun hvis de har resept.

5. Er det lov å ha «3 for 2»-tilbud på øl?

- A. Ja.
- B. Nei, spesielle rabatttilbud på alkohol er forbudt.
- C. Ja, hvis det er Lettøl.

6. Hva sier alkoholloven om alderen til styrer og stedfortreder?

- A. De må ha fylt 18 år
- B. De må være over 20 år
- C. De må ha fylt 25 år

7. Hvor mange prikker gir salg av øl til en person under 18 år?

- A. 4
- B. 8
- C. 12

8. Hvem kan som hovedregel selge vin og brennevin til forbrukere?

- A. Vinmonopolet
- B. Kommunen
- C. Grossister

9. Hva er lovens absolutte seneste sluttid på en lørdag som er dag før søndag?

- A. 15.00
- B. 16.00
- C. 18.00

10. Du er i tvil om kunden har fylt 18 år. Hva skal du gjøre?

- A. Selge fordi kunden trolig er voksen
- B. Kreve legitimasjon før salg eller utlevering
- C. Bare spørre hvis politiet er til stede

Fasit og forklaring

1. B: 4,7 %. Gruppe 1 er drikk over 2,5 og høyst 4,7 volumprosent (alkoholloven § 1-3). Sterkere drikk kan bare selges av Vinmonopolet (§ 3-1). Kilde: [Alkoholloven § 3-1](#).

2. B: 20.00. Salg av gruppe 1 er forbudt etter kl. 20 på hverdager. Normaltiden er kl. 08–18, og kommunen fastsetter den lokale salgstiden (alkoholloven § 3-7). Kilde: [Alkoholloven § 3-7](#).

3. B: 18 år. Alkoholsvak drikk og gruppe 1 og 2 må ikke selges til noen under 18 år (alkoholloven § 1-5). Kilde: [Alkoholloven § 1-5](#).

4. B: Nei, forbudet gjelder påvirkning av alle rusmidler. Salg eller utlevering må ikke skje til personer som er åpenbart påvirket av rusmidler (alkoholforskriften § 3-1). Regelen gjelder alle rusmidler, ikke bare alkohol. Kilde: [Alkoholforskriften § 3-1](#).

5. B: Nei, spesielle rabatttilbud på alkohol er forbudt. Innehavere av salgsbevilling må ikke gi spesielle rabatttilbud ved salg av alkoholholdig drikk (alkoholloven § 8-12). Et «3 for 2»-tilbud er et slikt tilbud. Kilde: [Alkoholloven § 8-12](#).

6. B: De må være over 20 år. Styrer og stedfortreder må være over 20 år og ha dokumentert kunnskap om alkoholloven (alkoholloven § 1-7c). Kilde: [Alkoholloven § 1-7c](#).

7. B: 8. Salg eller utlevering til en person under 18 år gir åtte prikker (alkoholforskriften § 10-3). Kilde: [Alkoholforskriften § 10-3](#).

8. A: Vinmonopolet. Salg av gruppe 2 og 3 kan bare foretas av AS Vinmonopolet, med snevre unntak i §§ 3-1a til 3-1c (alkoholloven § 3-1). Kilde: [Alkoholloven § 3-1](#).

9. C: 18.00. På dager før søn- og helligdager er salg forbudt etter kl. 18. Normaltiden slutter kl. 15 (alkoholloven § 3-7). Kilde: [Alkoholloven § 3-7](#).

10. B: Kreve legitimasjon før salg eller utlevering. Ved tvil om alder har ansatte rett og plikt til å kreve legitimasjon (alkoholforskriften § 2-4). Kilde: [Alkoholforskriften § 2-4](#).

6. Kilder og mer øving

- Alkoholloven lovdata.no/dokument/NL/lov/1989-06-02-27
- Alkoholforskriften lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-06-08-538
- Alkoholforskriften kapittel 5 (kunnskapsprøven) lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-06-08-538/KAPITTEL_5
- Oslo kommune: Etablererprøven www.oslo.kommune.no/skatt-og-naring/salg-servering-og-skjenking/etablerer-og-kunnskapsprovene/etablererproven/
- Oslo kommune: Kunnskapsprøvene www.oslo.kommune.no/skatt-og-naring/salg-servering-og-skjenking/etablerer-og-kunnskapsprovene/kunnskapsprovene/
- Bergen kommune: Etablererprøven og kunnskapsprøven www.bergen.kommune.no/innbyggerhjelpen/naring-avgifter-og-anskaffelser/naring/bevilling-og-tillatelser/etablererproven-og-kunnskapsproven
- Tromsø kommune: Etablererprøven www.tromso.kommune.no/tema/naering-0/salg-servering-og-skjenking/etablererproven
- Tromsø kommune: Kunnskapsprøvene www.tromso.kommune.no/tema/naering-0/salg-servering-og-skjenking/kunnskapsprovene
- Hamar kommune: Etablererprøven www.hamar.kommune.no/etablererproven/
- Rogaland brann og redning IKS: Etablerer- og kunnskapsprøven www.rogbr.no/miljørettet-helsevern-og-skjenkekontroll/tobakks-og-skjenkekontroll/rogbr-no-skjenkekontrollen

Vil du øve mer? Gratis på nett: www.kurs.ing/gratis-salgsprove-test og www.kurs.ing/ressurser/ovingsporsmal-salgsproven. Ingen registrering.

Kurs.ing har et kurs til kunnskapsprøven for salgsbevilling. Der får du 189 øvingsspørsmål med forklaring og en øvingsprøve på tid. Kurset koster 297 kr alene, eller 497 kr i Bevillingspakken med kursene for alle tre bevillingsprøvene. Du får 8 ukers tilgang og beståttgaranti etter vilkårene i kjøpsbetingelsene (www.kurs.ing/kjopsbetingelser). Gebyret til kommunen betaler du separat. Se kurset: www.kurs.ing/salgsbevilling

Kurs.ing er en privat kursleverandør. Vi holder ikke prøvene og utsteder verken prøvebevis, kursbevis eller bevillinger. Guiden er en oversikt, ikke juridisk rådgivning, og erstatter ikke lovteksten. Tallene er kontrollert mot kildene 25.–27. september 2026. Regler kan endres, så sjekk lovteksten på lovdata.no og kommunens egen side. Meld fra om feil til ola@kurs.ing.